

Meilė tėviškei – spalvų potėpiais

Laima STONKUVIENĖ

Kretingos muziejuje savaitgalį atidaryta jubiliejinė darbėniško menininko Edvardo Stalmoko tapybos darbų paroda „Tėviškės spalvos“. 70-mečio aukštumon užkopusį tautodailininką, buvusį ilgametį Darbėnų seniūną sveikino Savivaldybės, seniūnijos vadovai, Darbėnų ir S. Jpilties bendruomenių atstovai, kolegos menininkai, kiti svečiai.

Pavasario šviesos palytėti, palikę visus darbus ir rūpesčius, atėjome į išskirtinį susitikimą su talentingu kūrėju, su žmogumi, kurio širdis pripildyta darbštumo, nuoširdumo, meilės mūsų kraštui. Ne kiekvienam seniūnui ar įstaigos vadovui iškyla poreikis kurti ir nešti šviesą kitiems. Edvardo Stalmoko kartu su žmona Birute subrandinti ir realizuoti projektai išgarsino Jpiltį, kraštas tapo patrauklus turistams. Jo dėka istorinė kaimo piliavietė pasipuošė medžio drožėjų sukurtais monumentalios skulptūromis, jo iniciatyva atnaujinta krašto koplyčia ant Alkos kalno, kaimo centre pastatyti drožiniais išpuošti Gediminaičių stulpai. Kūrybos keliu žingsniuojanti Stalmokų šeima skleidžia kultūros ir bičiulystės, pagalbos kitiems šviesą, – tokiais žodžiais šventę pradėjo Kretingos muziejaus direktorė Vida Kanapkienė pakviesdama sukaktuvininką sėstis į grafų Tiškevičių kėdę.

Tautinę juostą jubiliatui užrišęs Kretingos rajono garbės pilietis Valerijonas Kubilius šmaikštavo, kad visi menininkai paprastai būna tokie truputį „priplaukę“, tačiau E. Stalmokas – išimtis.

„Retai sutiksi meno žmogų, kuris būtų geras ir ūkininkas, ir organizatorius, ir kūrėjas. Edvardas, su ku-

Tautinę juostą 70-mečio jubiliejų švenčiančiam Edvardui Stalmokui užrišo Kretingos rajono garbės pilietis Valerijonas Kubilius.

riau daug metų teko bendrauti, yra būtent toks, labai atsidavęs savo krašto žmonėms, gyvenamajai aplinkai. Jis gali būti pavyzdys visam rajonui“, – kalbėjo V. Kubilius.

Šventės dalyviams trumpai primintas E. Stalmoko gyvenimo ir kūrybos kelias. Jis gimė 1949 metais Klaipėdos rajone, Šiuparių kaime.

Vaikystė prabėgo nuošalioje sodyboje, devynių brolių ir seserų šeimoje, šalia girios ir žydinčių pievų. Tapyba domėjosi nuo mažens, bet, susiklosčius aplinkybėms, pasirinko agronomo specialybę. 1997–2015 m. buvo Darbėnų seniūnijos seniūnu.

Kūrybinis kelias prasidėjo 1976 metais – imtis teptuko paskatino šviesaus atminimo tautodailininkas

Kurtas Skroblys. Vėliau ketverius metus E. Stalmokas lankė dailės studiją „Guboją“ Klaipėdoje. 1979 m. tapo Lietuvos tautodailininkų sąjungos nariu.

E. Stalmokas surengė 25 personalines parodas Klaipėdos, Gargždų, Palangos, Kretingos ir kitų Žemaitijos miestelių parodų salėse, nutapė apie 550 paveikslų. Jo molbertinės tapybos kūriniai puošia ne vieną privačią kolekciją ne tik Lietuvoje, bet ir už jos ribų. 2017 m. už reikšmingas personalines parodas, išskirtinę kultūrinę–švietišką veiklą tapytojui įteikta Kretingos rajono kultūros ir meno premija.

E. Stalmoko paveiksai – tai realistiniai šiek tiek romantizuoti peizažai: gamta įvairiais metų laikais, įvairiu paros metu. Jį žavi vasaros saulėtekiai ir saulėlydžiai, audros paliestas paslaptingas maištaujantis dangus. Savo paveikslų siužetams menininkas ieško gyvos gamtos: čiurlenančio upelio, kalvos, miško. Intensyviausias kūrybos laikas – ilgi žiemos vakarai. Tik paskutiniai potėpiaai drobėje atliekami prie natūralios dienos šviesos.

Sveikindamas E. Stalmoką jubiliejaus proga vicemeras Dangiras Samalius pasidžiaugė gimęs menininko kaimynystėje – Margių kaime, bet lankęs tą pačią Šiuparių mokyklą. „Man irgi patinka įamžinti gam-

tą, tik tą darau fotografuodamas“, – sakė vicemeras, perduodamas mero Antano Kalniaus sveikinimą.

Iš S. Jpilties kilusi Savivaldybės administracijos direktorė Jolanta Girdvainė atviravo, jog vaikystė šiame kaime buvusi nuostabi. „Buvau dar vaikas, kai Edvardas Stalmokas atsikėlė čia gyventi. Visi žmonės jį jau tada minėjo tik geru žodžiu. Jis visada buvo darbštumo ir kuklumo pavyzdys“, – kalbėjo J. Girdvainė.

Sveikatos, kad kūrybinė versmė niekada neišsėktų, E. Stalmokui linkėjo Savivaldybės Kultūros ir sporto skyriaus vedėja Dalia Činkienė, buvęs meras Juozas Mažeika ir jo pavaduotoja Danutė Skruibienė, Laukžemės parapijos klebonas Zenonas Degutis. „Iš tokių metų aukštumos jau galima daug pamatyti ir įvertinti. Jūs esate Dievo įrankis, kuris paveikluose perduoda Viešpaties sukurto pasaulio grožį ir leidžia juo pasidžiaugti visiems“, – kalbėjo klebonas.

Nuoširdžių padėkų ir sveikinimų jubiliatui negailėjo S. Jpilties ir Darbėnų bendruomenių atstovai, Darbėnų seniūnijos darbuotojai, architektas Edmundas Giedrimas su žmona Vida, tautodailininkai Adolfas Viluckis, Feliksas Lukauskas, Alfonsas Sereika, Virgilijus Vaičiūnas, kiti svečiai. Muzikos garsais sveikino Kretingos meno mokyklos pedagogės Dainora Pazdradienė ir Rita Pukelytė-Retkienė.

Daug gražių padėkų ir sveikinimų žodžių jubiliatui išsakė Darbėnų seniūnijos ir Darbėnų bendruomenės atstovai.

Pasveikinti išsirikiavo savi – S. Jpilties bendruomenės nariai ir parapijos klebonas Zenonas Degutis.

Sveikina kolegos tautodailininkai.

Edvardo Stalmoko tapybos darbų parodą apžiūrėję lankytojai išpūdžius čia pat surašė į knygą.

Aisto Mendeikos nuotr.

Nuskambėjus „Ilgiausių metų, ilgiausių!“ E. Stalmokas prisipažino, kad klausyti ir girdėti apie save tiek gražių žodžių nejauku. „Kiekvienas žmogus yra su „pričiudais“, bet visur reikia ribas turėti. Stengiausi tų ribų neperžengti. Dėkoju už man parodytą dėmesį. Tiesą sakant, norėjau pralįsti be jokio minėjimo, sakau, gal rudenį tą parodą suruošiu. Suprantu, žmonėms „klapatas“ – gėles pirkti, dovanomis rūpintis, – šypsojosi sukaktuvininkas. – Bet Vida Kanapkienė užprotestavo, kad tokios parodos reikia dabar, negi jai pasipriešinsi? Ilgai prisiminsiu šią šventę – jeigu mano darbai kitiems „dūšią“ suvirpina, vadinasi, reikia dar imti teptuką į rankas“, – kalbėjo E. Stalmokas.